
МЕТОДОЛОГІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 373.3.016

DOI 10.31654/2663-4902-2024-PP-2-8-15

Дубровська Л. О.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
dubrovskie9@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7158-6115

Горяньська А. М.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
pesotskie2@gmail.com
orcid.org/0009-0002-9741-4623

Пісоцький В. П.

кандидат філософських наук, доцент кафедри педагогіки,
початкової освіти, психології та менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
pesotskie2@gmail.com
orcid.org/0009-0004-6121-8238

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена розкриттю проблеми формування пізнавальних інтересів та інтелектуального розвитку у молодших школярів, проблемі співвідношення навчання і розумового розвитку. Автори пропонують підхід до формування у молодших школярів пізнавальних інтересів в процесі навчальної діяльності.

У статті досліджуються проблеми розумового та інтелектуального зростання учнів, що зумовлюють розвиток розумової діяльності школярів та підвищують їх інтелектуальний рівень. Зазначено, що в молодших класах в учнів формуються основні інтелектуальні уміння, необхідні для успішного оволодіння курсом середньої школи, розвиваються пізнавальні сили і здібності дітей, зміцнюються їхні уміння і навички самостійно засвоювати й осмислювати навчальний матеріал. Найважливішою умовою виховання цих якостей є підвищення пізнавальної активності дітей, розвиток пізнавальних інтересів та інтелектуальний розвиток молодшого школяра.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури, визначено, що інтелектуальний розвиток дитини в більшості залежить від того, в якому віці починають з нею займатись і наскільки інтенсивною буде її розумова робота. Підкреслено, що розумовий розвиток включає в себе ряд психічних процесів, таких як розвиток спостережливості та сприйняття, пам'яті, мислення, уваги, уваги і кожен з цих процесів пов'язаний з іншими.

Наголошено, що до початку молодшого шкільного віку сприйняття і пам'ять уже пройшли досить довгий шлях розвитку. Завдяки переходу мислення на новий,

вищий щабель, відбувається перебудова всіх інших психічних процесів: пам'ять стає смисловою, а сприйняття осмисленим. Перехід мислення на новий щабель і пов'язана з цим перебудова всіх інших пізнавальних процесів складають основний зміст розумового розвитку в молодшому шкільному віці.

Зауважено, що навчання та виховання ґрунтується на активній позиції школярів, їхній пізнавальній самостійності. Актуальним сьогодні є впровадження в навчальний процес таких засобів активізації, як системи пізнавальних, інтелектуальних і творчих завдань, різні прийоми співробітництва і навчального діалогу, групової та індивідуальної роботи, що сприяють зміцненню інтересів дітей.

Ключові слова: початкова школа, навчання у початковій школі, пізнавальна потреба, пізнавальний інтерес, розвиток особистості молодшого школяра.

Постановка проблеми. Розвиток пізнавальних інтересів дитини – один з найважливіших чинників успішності навчання. Всі зусилля педагога сформувати у дітей будь-які уявлення чи поняття приречені на неуспіх, якщо не вдалося зацікавити учнів навчальним предметом. На даний час формування і розвиток пізнавального інтересу є однією з актуальних проблем сучасної освітньої школи. Педагогічною наукою і практикою протягом тривалого часу доведена необхідність теоретичної розробки цієї проблеми та її реалізації.

Актуальність цієї проблеми можна пояснити тим, що сучасні методика і практика початкового навчання почали все більше звертати увагу на особистісний підхід в педагогічному процесі, в якому значне місце посідає саме розвиток і формування пізнавальних інтересів учня.

Важливо підкреслити, що актуальність визначеної проблеми також полягає і в тому, що вчитель початкової школи, перш за все, повинен навчити дітей вчитися, зберегти і розвивати пізнавальну потребу учнів, забезпечити пізнавальні засоби, необхідні для засвоєння основ наук, а цілеспрямоване вирішення цих завдань можливе лише в тому випадку, коли вчитель набуває компетентності в ефективній організації пізнавальної діяльності, розумітиметься в її структурних компонентах та психологічних особливостях молодшого шкільного віку, які значно впливають на формування і розвиток пізнавальних інтересів учнів.

Фундаментальні психологічні дослідження (П. Балтес, Л. Божович, Д. Бромлей, Дж. Бруннер, В. Давидов, Г. Костюк, Ж. Піаже, К. Рігель, С. Рубінштейн, М. Холодна та ін.) доводять, що пізнавальна (когнітивна, інтелектуальна) сфера особистості має свої специфічні особливості в кожному віковому періоді: найбільш інтенсивно розвивається в дитинстві та остаточно оформлюється в індивідуальний стиль пізнавальної діяльності у студентські роки, однак за відсутності патологічних змін в організмі і психіці цей процес не припиняється навіть в похилому віці. Навчальна діяльність в початкових класах вимагає від учня інтелектуальної готовності пізнавальних психічних процесів: сприймання, пам'яті, мислення, уваги та уваги, цілком визначених пізнавальних навичок та засобів, які мають бути сформованими ще в дошкільний період (Л. Венгер, Д. Гільбух, О. Главник, Н. Гуткіна, Д. Ельконін, І. Кулагіна, В. Мухіна, С. Максименко та ін.). Вчитель, спираючись на початковий рівень сформованості пізнавальної потреби своїх учнів, має виводити усі пізнавальні процеси дитини на довольний і усвідомлений рівень, інтелектуалізувати пізнавальну діяльність, створювати умови, щоб пізнавальні інтереси школярів ставали більш стійкими.

Отже, серед багатьох завдань початкової освіти за Концепцією «Нової української школи» формування і розвиток навчально-пізнавального інтересу школярів, який є фундаментом розвитку особистості молодшого школяра в цілому, є одним із найбільш складних і актуальних [8].

Мета дослідження – розглянути психолого-педагогічні особливості формування пізнавальних інтересів учнів молодшого шкільного віку.

Аналіз наукових публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує факт актуальності і наукового інтересу до визначеної проблеми: розкривається роль інтересу в освітньому процесі (Н. Бібік, П. Запорожець, О. Киричук, Г. Костюк, Л. Проколієнко, О. Савченко, О. Скрипченко, Г. Щукіна та ін.); проблема розвитку пізнавальних інтересів особистості на основі ідеї самовиховання, самоосвіти школярів як умови їх розумового та морального розвитку в різний час знаходить відображення в роботах І. Беха, М. Савчина, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Л. Толстого та ін.; вирішення дидактичних проблем, пов'язаних з активізацією пізнавальної діяльності, які побудовані з урахуванням особистісно-орієнтованого підходу (Г. Балл, І. Бех, С. Братченко, О. Дусавицький, С. Максименко, А. Маслоу, М. Савчин, О. Савченко, К. Роджерс Н. Чепелева, І Якиманська та інші вітчизняні і зарубіжні вчені).

Аналіз існуючих наукових розробок свідчить, що проблема розвитку пізнавальних інтересів та їх формування давно і продуктивно розробляється в психології та педагогіці. Учені зверталися до виявлення психологічних закономірностей і мотивації пізнавальних інтересів (Б. Друзь, В. Лозова, А. Маркова, Н. Морозова, В. Паламарчук, Н. Роговська, Г. Щукіна), до зв'язку інтересів і потреб (В. Бондаревський, І. Бех, Г. Гумницький, С. Рубінштейн), схильностей дитини (П. Блонський, Д. Богоявленська, В. Буряк, А. Ковальов, Е. Кочановська, М. Махмутов, О. Савченко). Способи формування пізнавального інтересу з урахуванням вікових особливостей учнів та можливостей змісту навчальних предметів досліджували В. Агарков, М. Богданова, В. Бондаревський, Н. Ворновська, Н. Морозова, В. Онищук, Ф. Савіна, Г. Щукіна та ін.

Отже, аналіз наукових джерел показав, що пізнавальний інтерес – важлива складова частина процесу навчання. Пізнавальний інтерес у найзагальнішому визначенні – це вибіркова спрямованість особистості на предмети і явища дійсності, що характеризується постійним прагненням до пізнання, до повних і нових знань. Предметом пізнавального інтересу є найсуттєвіша властивість людини: пізнавати навколишній світ, прагнучи проникати в різноманіття цього світу, відображати у своїй свідомості його сутнісні сторони, існуючі причинно-наслідкові зв'язки, закономірності і суперечності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодший шкільний вік вважається початком становлення мотивації навчання, коли у дітей формується «внутрішня позиція школяра», яка виражається в бажанні відвідувати школу, включитися в новий вид діяльності – навчання, брати на себе нову соціальну роль серед ровесників.

Молодший школяр знаходиться в нових для нього умовах – він включений в суспільно значну навчальну діяльність, результати якої високо чи низько оцінюються близькими дорослими. Від шкільної успішності, оцінки дитини як хорошого або поганого учня безпосередньо залежить в цей період розвиток його особистості. Яскраві відмінності у молодших школярів спостерігаються в області пізнавальних інтересів. Глибокий інтерес до вивчення будь-якого навчального предмета в початкових класах зустрічається рідко, зазвичай він поєднується з раннім розвитком спеціальних здібностей.

Педагоги відмічають, що більшості молодших школярів притаманні пізнавальні інтереси не надто високого рівня. Проте, при цьому зауважують, що успішних дітей привертають різні, в тому числі найскладніші навчальні предмети. Вони ситуативні, на різних уроках, при вивченні різного навчального матеріалу дають сплески інтересу, підйоми інтелектуальної активності [1, с. 8].

Формування пізнавальних інтересів у молодших школярів відбувається в формі цікавості, допитливості з включенням механізмів уваги. Перехід інтересу з однієї стадії свого розвитку на іншу не означає зникнення попередніх. Вони залишаються і

функціонують нарівні із новими формами, які з'являються. До розвитку інтересу можна віднести і випадки перетворення пізнавального інтересу в навчальний інтерес.

Особливості формування пізнавального інтересу до змісту навчальної діяльності, придбання знань, на наш погляд, полягають у тому, що він пов'язаний з переживаннями школяра відчути задоволення від своїх досягнень [3].

Розглянемо динаміку розвитку інтересів молодшого школяра. У перші роки навчання всі інтереси учня початкових класів розвиваються дуже помітно, особливо пізнавальний інтерес, який проявляється у жадібному прагненні дізнатися більше, в інтелектуальній допитливості. Спочатку з'являються інтереси до окремих фактів, ізольованих явищ (1–2 класи), потім інтереси, пов'язані з розкриттям причин, закономірностей, зв'язків і взаємозалежностей між явищами. Якщо першокласників і другокласників частіше цікавить, «що це таке?», То в більш старшому віці типовими стають питання «чому?» і «як?».

З розвитком навички читання складається інтерес до читання певної літератури, у хлопчиків швидко формується інтерес до техніки. З 3 класу починають диференціюватися навчальні інтереси.

Якщо порівняти пізнавальний інтерес і творчу активність, то можна констатувати, що це – складні, багатозначні явища, які можна розглядати з двох сторін. По-перше, вони виступають як засіб навчання, як зовнішній стимул, з яким пов'язана проблема цікавості. По-друге, дані поняття є найціннішим мотивом навчальної діяльності школяра [2]. Але для формування мотивів недостатньо лише зовнішніх впливів, вони повинні спиратися на потреби самої особистості. Тому можна виділити внутрішні і зовнішні прояви пізнавального інтересу, а, отже, умови, що впливають на їх формування також можуть ділитися на внутрішні і зовнішні.

У зв'язку із вище сказаним, необхідно зазначити, що при формуванні пізнавального інтересу молодших школярів через виконання різного роду завдань важливо враховувати як внутрішню, так і зовнішню його сторони. Проте, вчитель не може в повному обсязі впливати на мотиви і потреби особистості учня, тому необхідно зосередити увагу на засобах навчання і, отже, враховувати зовнішні умови.

Серед характерних рис пізнавального інтересу молодших школярів особливу значимість для нас набуває така риса, як дієвість, що виражається в активній діяльності дитини, спрямованої на ознайомлення з предметами і явищами соціальної дійсності, в подоланні труднощів і прояві вольових зусиль для досягнення мети.

Отже, можна стверджувати, що для розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів у навчальному процесі необхідно забезпечити правильне співвідношення репродуктивної і продуктивної діяльності, уміле включення емоціогенного матеріалу, постійне стимулювання в учнів усіх рівнів пізнавальної активності, поєднання різних форм сприйняття інформації і різних форм організації навчальної діяльності [3].

У результаті теоретичного аналізу ми також констатуємо, що пізнавальні інтереси в молодшому шкільному віці не завжди локалізовані, оскільки обсяг систематизованих знань і досвід їх одержання є невеликими. Дослідження підтверджують, що лише поступово, з одержанням досвіду пізнавальної діяльності приходить оволодіння узагальненими способами дій, інтерес до яких характеризує високий рівень його сформованості.

Грунтуючись на дослідженнях Г. Костюка, О. Скрипченка та інших ми виділяємо такі основні етапи процесу формування пізнавального інтересу в молодших школярів:

- підготовка ґрунту для появи пізнавального інтересу – створення умов, які сприяють виникненню потреби в даних знаннях і відповідному виді діяльності;
- створення позитивного ставлення до навчального предмета і до діяльності;
- організація діяльності, за якої формується справжній пізнавальний інтерес.

Однією з умов формування пізнавального інтересу є розуміння дитиною змісту і значення навчального матеріалу.

Друга важлива умова збудження інтересу – це наявність нового як у змісті навчального матеріалу, так і в самому підході до його розгляду. Не можна повторювати відомі істини на одному і тому самому пізнавальному рівні; треба розширювати горизонти пізнання учнів для глибшого розуміння матеріалу.

Третя умова виховання інтересу в молодшому шкільному віці – це емоційна привабливість навчання. Вчитель повинен прагнути, щоб здобуті на уроках знання викликали в учнів емоційний відгук, активізували їх моральні, інтелектуальні та естетичні почуття.

Четверта умова виховання інтересу – це наявність оптимальної системи тренувальних творчих вправ і пізнавальних завдань до відповідної «порції» програмового навчального матеріалу [7].

Цікавість, допитливість, готовність до пізнавальної діяльності, жага знань – це все різноманітні прояви пізнавальної спрямованості особистості, в основі яких лежить пізнавальний інтерес. Людина, яку ніколи не задовольняють її знання, має стійкий пізнавальний інтерес, він допомагає їй глибоко і всебічно пізнати предмет. Наполегливість людини в певній галузі, у подоланні труднощів під впливом інтересу є виявом сили і дієвості інтересу.

Розрізняють також інтереси до самого процесу діяльності – оволодіння знаннями, до творчості і до результатів діяльності – до набуття професії, до матеріальних результатів праці. В активних особистостей ці інтереси поєднуються. Постійно функціонуючий в діяльності учня пізнавальний інтерес, взаємодіючи з мотивами, все більше і більше закріплюється і стає стійкою рисою характеру людини. Будучи стійкою рисою особистості школяра, пізнавальний інтерес визначає його активність у навчанні, ініціативу в постановці пізнавальних цілей, окрім тих, які ставить вчитель. Пізнавальний інтерес визначає пошуковий, творчий характер будь-якого виду, форми пізнавальної діяльності (на уроці, вдома, у вільному читанні, конструюванні та ін.). Таким чином, можна стверджувати, що пізнавальний інтерес сприяє формуванню активної, творчої, допитливої особистості і розвивається, ускладнюється в процесі становлення особистості школяра.

Підсумовуючи вище сказане, можемо виділити особливості формування пізнавального інтересу в молодших школярів, які полягають в тому, що у навчальному процесі пізнавальний інтерес виступає, з одного боку, як мотив навчання, а з іншого, – як умова успішного навчання.

Виховання стійкого інтересу – процес тривалий і складний. Тут потрібна система ретельно продуманих прийомів, які ведуть від розвитку допитливості до інтересу, від інтересу аморфного, нестійкого до більш стійкого глибокого пізнавального інтересу, що характеризується напруженням думки, зусиллям волі, проявом почуттів, активним пошуком розв'язання пізнавальних завдань.

Таким чином можна стверджувати, що:

1. Пізнавальний інтерес швидше ніж інші мотиви усвідомлюються школярем. «Цікаво» і «нецікаво» – основні критерії оцінки уроку.

2. Пізнавальний інтерес більш доступний для спостереження. Його легше виявити, розпізнати, викликати, а відповідно легше керувати його розвитком.

3. Пізнавальний інтерес як мотив особистості має меншу ситуативну причетність, ніж інтерес як засіб навчання.

4. Пізнавальний інтерес є ланкою в системі мотивації і не відокремлений від мотивів, якими одночасно керується учень. Він пов'язаний з мотивами обов'язку, відповідальності, необхідності самореалізації, з соціальними і колективними мотивами та ін. Це необхідно враховувати при формуванні пізнавального інтересу тому, що зв'язок мотивів збагачує особистість, а інтерес до пізнання, маючи психологічну основу, позитивно впливає на інші мотиви.

Разом з тим, дослідження формування і розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів в умовах реформування освіти в Україні і, зокрема, в умовах реалізації Концепції «Нової Української Школи» вимагають додаткових досліджень.

Література

1. Баклицький І. Формування пізнавальних інтересів школярів як психологічна проблема. *Людина, становлення, розвиток. Філософські пошуки*. Львів-Одеса, 2003. 115 с.
2. Бібік Н. М. Пізнавальний інтерес як умова суб'єктності навчання молодших школярів. *Педагогічний дискурс*. 2011. Вип. 10. С. 53–56.
3. Божук С. Психолого-педагогічні умови розвитку пізнавального інтересу молодших школярів. *Актуальні питання дошкільної та початкової освіти*. Кривий Ріг, 2019. Вип. 2. С. 124-127.
4. Бондарчук Н. Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту*. 2018. № 41. С. 103–106.
5. Державний стандарт початкової загальної освіти. Міністерство освіти і науки України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/-serednya/derzh-standart/derj_standart_pochatk_new.doc (дата звернення: 31.05.2024)
6. Кірик М. Ю., Данилова Л. І. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Львів: Світ, 2019. 136 с.
7. Митник О., Швець С. Розвиток пізнавальної сфери особистості молодшого школяра. *Початкова школа*. 2017. № 10. С. 18-21.
8. Нова українська школа: поради для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди». 2017. 206 с.
9. Сапунова Л. А. Розвиток пізнавальної активності учнів початкових класів у навчальному процесі. *Таврійський вісник освіти*. № 1 (41). 2013. С. 205–210.
10. Цуркан Н. Розвиток творчої особистості молодшого школяра в умовах модернізації початкової освіти. *Початкова школа*. 2017. № 3. С. 57–58.

References

1. Baklytskyi, I. (2003). Formuvannia piznavalnykh interesiv shkoliariv yak psykholoqichna problema [Formation of schoolchildren's cognitive interests as a psychological problem]. *Liudyna, stanovlennia, rozvytok. Filosofski poshuky – A man, formation, development. Philosophical search*. Lviv-Odesa [in Ukrainian].
2. Bibik, N.M. (2011). Piznavalnyi interes yak umova subiektnosti navchannia molodshykh shkoliariv [Cognitive interest as a condition of the subjectivity of learning of younger schoolchildren]. *Pedahohichnyi dyskurs – Pedagogical discourse*. Issue 10. P. 53–56 [in Ukrainian].
3. Bozhuk, S. (2019). Psykholoho-pedahohichni umovy rozvytku piznavalnoho interesu molodshykh shkoliariv [Psychological and pedagogical conditions of the cognitive interest development of younger schoolchildren]. *Aktualni pytannia doshkilnoi ta pochatkovoї osvity – Current issues of preschool and primary education*. No 2. P. 124–127 [in Ukrainian].
4. Bondarchuk, N. (2018). Aktyvizatsiia piznavalnoi diialnosti molodshykh shkoliariv [Activation of cognitive activity of younger schoolchildren]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Zhytomyr Franko State University*. No 41. P. 103–106 [in Ukrainian].
5. Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity [State standard of primary general education]. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy: ofitsiyni vebсайт – Ministry of Education and Science of Ukraine: official website: URL: http://www.mon.gov.ua/images/files/-doshkilnacerednya/serednya/derzh-standart/derj_standart_pochatk_new.doc (Last accessed: 31.05.2024) [in Ukrainian].
6. Kiryk, M.Yu. & Danylova, L.I. (2019). Nova ukrainska shkola: orhanizatsiia diialnosti uchniv pochatkovykh klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity: navchalno-metodychnyi posibnyk [New Ukrainian school: organization of activities of primary school students of general secondary education institutions: educational and methodological manual]. Lviv: Svit [in Ukrainian].

7. Mytnyk, O. & Shvets, S. (2017). Rozvytok piznavalnoi sfery osobystosti molodshoho shkoliara [Development of the cognitive sphere of personality of younger schoolchildren]. *Pochatkova shkola – Primary school*. 10. 18-21 [in Ukrainian].
 8. (2017). Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian school: a guide for teachers]. Bibik N.M. (Eds.). Kyiv: TOV Vydavnychiy dim «Pleiady» [in Ukrainian].
 9. Sapunova, L.A. (2013). Rozvytok piznavalnoi aktyvnosti uchniv pochatkovykh klasiv u navchalnomu protsesi [Development of cognitive activity of primary school students in the educational process]. *Tavriyskiy visnyk osvity – Tavriyskiy Bulletin of Education*. No 1 (41). P. 205–210 [in Ukrainian].
 10. Tsurkan, N. (2017). Rozvytok tvorchoi osobystosti molodshoho shkoliara v umovakh modernizatsii pochatkovoï osvity [Development of the creative personality of younger schoolchildren in the conditions of modernization of primary education]. *Pochatkova shkola – Primary school*. No 3. P. 57–58 [in Ukrainian].
-

Dubrovska L.

Candidate of Science in Pedagogy, a Docent at the Department of Pedagogy, Elementary Education, Psychology and Educational Management
Nizhyn Gogol State University
dubrovskie9@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7158-6115

Horianska A.

Candidate of Science in Psychology, a Docent at the Department of Pedagogy, Elementary Education, Psychology and Educational Management
Nizhyn Gogol State University
pesotskie2@gmail.com
orcid.org/0009-0002-9741-4623

Pisotskiy V.

Candidate of Science in Philosophy, a Docent at the Department of Pedagogy, Elementary Education, Psychology and Educational Management
Nizhyn Gogol State University
pesotskie2@gmail.com
orcid.org/0009-0004-6121-8238

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FEATURES OF THE COGNITIVE INTERESTS FORMATION OF PRIMARY SCHOOL AGE STUDENTS

The paper focuses on the investigation of the psychological and pedagogical problem of cognitive interest formation and intellectual development of primary school students. The concepts of cognitive interest, mental and intellectual development are characterized in the paper.

The authors propose an approach to the formation of cognitive interests of primary school age students in the process of educational activities and analyze the relationship between study and mental development. The article describes the peculiarities of students' mental and intellectual growth, which determine the development of mental activity of schoolchildren and increase their intellectual level.

Based on the analysis of psychological and pedagogical literature, it is defined that in primary school, students form the basic intellectual skills necessary for successfully mastering the secondary school course, develop cognitive strengths and abilities, strengthen their skills and abilities to independently assimilate and comprehend educational material. The most important condition for the training of these qualities is the increase in cognitive activity of primary school children, the development of cognitive interests, and their intellectual development.

It is stated that a child's intellectual development depends mostly on the age at which they start studying and how intensive their mental work will be. It is emphasized that mental development includes a number of mental processes, such as the development of observation and perception, memory, thinking, imagination, attention, and each of these processes is related to others.

It is underlined that by the beginning of primary school age, perception and memory have already developed a lot. The transition of thinking to a new level and the associated restructuring of all other cognitive processes constitute the main content of mental development in primary school age.

The authors state that the education is based on the active position of school students, their cognitive independence. In this regard it is relevant to introduce into the educational process systems of cognitive, intellectual and creative tasks, various methods of cooperation and educational dialogue, group and individual work, which contribute to strengthening the interests of children.

Key words: primary school, education in primary school, cognitive need, cognitive interest, personality development of a primary school age student.